

Irene van Lippe-Biesterfeld: Werken aan bewustwording

Uit: Financiële Dagblad 23 februari 2008

Denken in termen van duurzaamheid vergt meer dan regels en besluiten, meent Irene van Lippe-Biesterfeld. Het gaat om een levenshouding waarover ze trouwens optimistisch is. 'Er dient zich een omslag aan. Grote groepen Nederlanders willen iets anders'

Zodra ze een eerder artikel in deze kolommen onder ogen krijgt, reageert Irene van Lippe-Biesterfeld: 'Een kop heeft u dan alvast.' Het artikel droeg als aanhef 'Leven met een opdracht' en dat is ook precies waar Van Lippe-Biesterfeld voor haar gevoel uitkwam nadat ze bijna 44 jaar geleden door de hekken van Paleis Soestdijk naar buiten was getreden, een eigen, onafhankelijke toekomst in.

Eerst de Spaanse politiek, later intercultureel werk (de oprichting van het Instituut voor Transculturele Ontwikkeling Isis) en - inmiddels alweer sinds geruime tijd - de natuur in al haar facetten. De afgelopen bijna tien jaar zijn haar activiteiten gebundeld in de Stichting Lippe-Biesterfeld NatuurCollege. Dat staat voor een internationaal opererend netwerk dat als doel heeft de relatie tussen mens en natuur te intensiveren en het bewustzijn alom te laten doorbreken dat de mens onderdeel is van de natuur en er niet bóven staat of zomaar los gezien kan worden van alle overige levensvormen. Binnenkort organiseert het NatuurCollege een symposium in Den Haag over duurzaamheid, maar dan vooral de visies die daaraan ten grondslag zouden kunnen liggen. 'Hoe zien we de toekomst van de aarde?' De bijeenkomst is gericht op het bedrijfsleven, de politiek en de wetenschap en is de eerste in zijn soort. Irene van Lippe-Biesterfeld (68) is de uitnodigende partij.

'Sta een middag stil bij wat we doen en wat we willen', licht zij toe. 'Dit is hét moment, nu het begrip duurzaamheid in ieders aandacht staat.' 'De binnenkant van duurzaamheid' heet het symposium, met als ondertitel 'Van regelgeving tot levenshouding: een persoonlijke keuze'. Deelnemers zullen, zegt Van Lippe-Biesterfeld, bijeenkomen 'niet zozeer om na te denken over welke duurzaamheidsmaatregelen we nemen en hoe, maar over de visies die daaraan ten grondslag liggen. Want duurzaamheid vang je niet in alleen regelgeving en politieke besluitvorming, dat is de "buitenkant". Die visies, die wereldbeelden, die levenshoudingen van waaruit beslissingen genomen worden, dat is wat we met "binnenkant" willen aangeven.'

Irene van Lippe-Biesterfeld nodigt uit onder de naam H.K.H. Prinses Irene en dat is opvallend. Want besloot zij niet jaren geleden al om haar leven verder te leven onder haar vaders familienaam, zoals iedere Nederlander doet? 'Ja', zegt ze. 'Ik had dat loslaten van die titel destijds nodig om mijn eigen weg te kunnen gaan. Om naast en tussen de mensen te kunnen staan en te voorkomen dat de titel een barrière zou vormen tussen de ander en mij. En het heeft zó goed gewerkt. Als Irene van Lippe-Biesterfeld kon ik door het leven wandelen op een manier die het zowel anderen als mijzelf makkelijker maakte om met elkaar in gesprek te komen, niet gehinderd door een titel die afstand scheidt. Het heeft me dicht bij en onder de mensen gebracht, zoals bijvoorbeeld tijdens de trainingen en cursussen die ik in Afrika verzorg. Ik kon nu echt deel uitmaken van de maatschappij op een manier die bij me past. Ik heb kunnen geven en ontvangen vanuit een positie van gelijkwaardigheid. Deze periode was tevens nodig om dicht bij mezelf te komen. Langzamerhand durf ik ook af en toe die titel Prinses weer eens te gebruiken in bepaalde omstandigheden. Ik heb er nu vrede mee dat dit ook een deel van mij is.'

Van Lippe-Biesterfeld vertelt dat zij haar prinsessentitel in het buitenland in die tussenliggende jaren wel is blijven gebruiken als het om een groter doel ging en ze er deuren mee kon openen die anders dicht bleven. Om de contacten te kunnen leggen met denkers over de hele wereld die zij onder meer nodig had voor haar boek *Aarde ik hou van jou*, waarin ze samen met journaliste Jessica van Tijn mensen interviewt over 'nadenken over onze relatie met de natuur en over onze gezamenlijke toekomst'. Het thema dus dat rechtstreeks uitloopt in het op 5 maart te houden symposium. Kleeft echter niet ook aan Van Lippe-Biesterfeld het beeld van de prinses die met bomen praat? En hoe serieus moet je zo iemand dan nemen? Een blik en een lachje van verzoeking gaan over de tafel. 'Dat is ooit door een journalist die dat uit de context lichtte, een eigen leven gaan leiden. Als mensen dat zo willen, gaan ze hun gang maar. Zo'n stempel opdrukken is natuurlijk heel gemakkelijk. Mij weerhoudt het er in elk geval niet van om te doen wat ik belangrijk vind.'

En dat is onder meer het werk binnen het NatuurCollege, dat Van Lippe-Biesterfeld begin deze eeuw oprichtte en dat nu ook organisator is van het symposium dat mede mogelijk werd gemaakt door de ministeries van LNV en Vrom (minister Jacqueline Cramer opent de bijeenkomst) en door het Milieu- en Natuurplanbureau, het Wereld Natuur Fonds, Staatsbosbeheer en de duurzaamheidsorganisaties IUCN en

MVO Nederland. Het college is zowel initiator als inspirator en organisator van tal van concrete projecten en drijft financieel op bijdragen van instellingen, fondsen, bedrijven en particulieren en gelden die deelnemers betalen aan diverse leeractiviteiten.

Over het idee van het NatuurCollege zegt Irene: 'Op een gegeven moment kwam ik in heel nauwe aanraking met de natuur toen ik in een periode van extreme vermoeidheid neerstreek in de bergen in Zwitserland en plotseling voelde hoe ik één werd met alle natuur om mij heen. Er niet meer boven stond, maar er deel van uitmaakte. Een nieuw soort bewustzijn dat mijn houding jegens de natuur ingrijpend en blijvend veranderd heeft. Het NatuurCollege heb ik niet alleen opgericht omdat ik die ervaring met anderen wilde delen, maar ook om dat omslagproces van buiten naar binnen te helpen activeren.'

'Na het Zwitserse "magic moment" van mij onderdeel voelen van de natuur', zegt Van Lippe-Biesterfeld, 'werd mijn leven boeiender, het oude klopte niet meer. Ik heb een sabbatical genomen om voor mezelf duidelijk te krijgen waar ik voortaan voor wilde gaan. Zo groeide de gedachte dat ik wilde helpen de breuk tussen mens en natuur te helen, een breuk die we allemaal in ons dragen. We praten ook over de natuur als iets wat buiten ons staat. Díe scheiding opheffen, daarom gaat het onder meer. En daarom draait ook het werk dat ik via het NatuurCollege doe in Nederland en Afrika.'

Zakenmensen in wildernis

En over het symposium: 'Duurzaamheid heeft de technische kant nodig van regelgeving en besluitvorming, maar de vraag blijft: uit wat voor visie komen deze besluiten voort? Zijn ze gericht op een duurzame economie, een duurzaam welzijn van de menselijke samenleving of op een duurzaam welzijn van álle levensvormen?' In de uitnodiging aan bedrijfsleven, politiek en wetenschap zegt ze: 'Op 5 maart willen we ons met u richten op vragen als: hoe staan we ervoor, hoe denken we over de toekomst, hoe zijn we op het huidige punt in de geschiedenis van de aarde en het leven daarop aangekomen en wat voor rol is er nu voor ieder van ons persoonlijk weggelegd?'

Om vervolgens in dit vraaggesprek te onthullen dat uit het symposium 'de vorming van een denktank zou kunnen voortkomen'. 'Die denktank kan dan een nieuw project van het NatuurCollege zijn. En hoe het daarna verder gaat? Durf ook maar dingen te laten ontstaan en giet niet alles tevoren in een vorm. Zelf leg ik mijn verhaal neer. Ik ben niet uit op overtuigen of meteen een uitkomst willen. Het gaat niet om gelijk hebben. Laten we de oordelen even opschorten en samen in openheid verkennen.'

Van Lippe-Biesterfeld vertelt hoe ze in Nederland met zakenmensen werkt die daaraan voorafgaand in Zuid-Afrika met gidsen de wildernis in gingen op een soort survivaltocht. 'Die komen na zo'n tocht anders terug in hun werk en gezin. Ze worden deel van de natuur; dát maken ze daar mee. De gidsen trainen wij zodanig dat zij de mensen zo in de natuur kunnen brengen dat ze zich wel móéten voegen. Die mensen brengen hun ervaringen als ze eenmaal terug zijn ook weer op anderen over. Hoe meer je durft te zijn wie je bent, hoe prettiger het leven wordt. Directeuren kunnen dat zelf in hun bedrijf doorgeven zonder al te veel weerstand op te roepen, maar als je lager staat in rang kan het ook. Als je ergens voor staat en daar open over bent, kun je toch een heel verschil uitmaken binnen een onderneming. Ik krijg vaak brieven van mensen die me schrijven dat deze ervaringen hun leven hebben veranderd, maar dat dat soms ook met heftige conflicten gepaard gaat. Soms ga je door conflicten heen om je diepere laag te bereiken en bij een waarheid te komen. Daarna wordt het denken dan ook veel minder in termen van ik versus de ander.'

Als concreet project haalt Van Lippe-Biesterfeld ook een plan aan dat geheel op kinderen is gericht. 'Onderzoek heeft uitgewezen dat bijna 70 procent van de Nederlandse kinderen nog geen dag per jaar in de vrije natuur komt en dat kinderen steeds minder in de natuur zijn geïnteresseerd. Wij wilden dat omkeren en zijn samen met Staatsbosbeheer en de Universiteit Utrecht een project gestart om kinderen naar buiten te krijgen in schoolverband. Ikzelf doe mee aan het trainen van boswachters die op hun beurt leerkrachten voorbereiden op een buitendag met de kinderen, later te vervolgen in het klaslokaal. Leren door ervaren. Kinderen de kans bieden de verwondering te beleven om voor de rest van hun leven een diepe betrokkenheid te kunnen blijven voelen. Probeer als boswachter je eigen eerste verwonderingservaring met de natuur over te brengen op kinderen. Je passie met hen te delen, verhalen door te geven. Leer kinderen beleven om met elkaar tien minuten muistil te zijn in het bos, waardoor de hele natuur ineens dichterbij kan komen.'

Omslag

'In Zuid-Afrika', zegt Van Lippe-Biesterfeld, 'werk ik met mensen uit allerlei beroepen en culturen. Een week lang contact maken met je innerlijke natuur en de natuur om je heen. Zelf heb ik die verwondering en beleving in mijn jeugd heel goed gekend, maar die verdween in de jaren waarin ik

politiek actief was in Spanje. Het kwam pas weer terug op dat bewuste moment in Zwitserland.'

Terug naar het punt van duurzaamheid en bewustwording in het denken, heeft Van Lippe-Biesterfeld de indruk dat zij en haar medestanders geen roependen in de woestijn meer zijn. 'Er dient zich een omslag aan en nog eerder in de lagere bedrijfsregionen dan aan de top. Mensen die wel geld willen verdienen, maar op een zinvolle manier. Grote groepen Nederlanders willen iets anders. Vooral jongere mensen. Die duwen op hun beurt naar boven toe.

Hoe we met de aarde en haar mogelijkheden omgaan, wordt steeds meer een gewetensvraag. Het betreft natuurlijk toch een morele kwestie. Duidelijk is dat als we met z'n allen doorgaan zoals we nu bezig zijn, dat niet bevorderlijk is voor het welzijn van alle levensvormen, inclusief de mens. Er is veel mogelijk. Onze grootste natuurlijke hulpbron is immers ons bewustzijn waarmee we keuzes kunnen maken en veel veranderen.'

Symposium

'De binnenkant van duurzaamheid', woensdag 5 maart in Sociëteit De Witte in Den Haag. Gastsprekers: de Hongaarse hoogleraar Ervin László en de Amerikaanse hoogleraar Richard Tarnas, naast Irene van Lippe-Biesterfeld zelf en de Nederlandse hoogleraren Matthijs Schouten en Klaas van Egmond, tevens bestuursleden van het NatuurCollege.